KINDERTIJD
Blad voor en door begeleiders van jonge kinderen

SUGGESTIES EN TIPS
Kindertijd als leermateriaal
VOOR GEBRUIK

BUDDY'S VERLAGEN DREMPELS

Buddy's verlagen drempels

In deze **pedagogische bijlage bij *Kindertijd* 15** vind je als leraar, docent of coach tips en suggesties bij het artikel *Buddy's verlagen drempels*. Dit artikel beschrijft de buddywerking in een buitenschools opvanginitiatief. Een ouder kind is de buddy van een jonger kind. Een goed uitgewerkt buddysysteem stimuleert zorgzame interacties tussen oudere en jongere kinderen. Dat kan in de buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) bijdragen aan het welbevinden van jongere en oudere kinderen. Daarnaast is het een interessante manier om verbondenheid tussen kinderen te versterken.
Volgende suggesties bieden inspiratie om het artikel te gebruiken in je les of coaching:

- Een buddysysteem in de buitenschoolse opvang: waarom en hoe? Aan de hand van het artikel verken je met medewerkers of leerlingen wat de meerwaarde is van een buddysysteem in de buitenschoolse opvang en hoe je dit vormgeeft.
- Zorgzame interacties tussen oudere en jongere kinderen onder de loep: medewerkers of leerlingen die reeds stage-ervaringen hebben, bespreken en analyseren eigen observaties van zorgzame interacties tussen oudere en jongere kinderen.

Tot slot vind je een lees- en kijktip over het werken met buddy's bij schoolgaande kinderen. Je vindt er ook informatie over hoe dit thema gelinkt is aan de doelstellingen in het kwaliteitslabel kleuteropvang en aan de basiscompetenties van een kinderbegeleider.

1. EEN BUDDYSYSTEEM IN DE BUITENSCHOOLSE OPVANG: WAAROM EN HOE?

Werkvorm: groepsgesprek

Laat de leerlingen/medewerkers het artikel *Buddy's verlagen drempels* lezen. Vraag hun om in het artikel met een marker aan te duiden wat ze inspirerend vinden in de beschreven praktijk. Wissel hierover eerst uit. Bespreek vervolgens het waarom en hoe van een buddysysteem met behulp van de volgende vragen:

- Welke meerwaarde heeft het buddysysteem voor de jongere en voor de oudere kinderen?
  - Wat is de impact op het welbevinden van zowel jongere als oudere kinderen?
  - Wat leren de kinderen van elkaar en van het buddy-zijn?
- Welke meerwaarde heeft het buddysysteem voor de kinderbegeleiders?

- Stel dat het buitenschoolse opvanginitiatief waar jij werkt van start wil gaan met een buddysysteem, welke opdrachten en instructies zou jij dan aan het oudere kind (de buddy) geven?
- In het artikel trekken de oudere kinderen een naam uit een pot en zo ontstaan de buddykoppels. Andere opvanginitiatieven die werken met een buddysysteem kiezen ervoor om wanneer een nieuwe kleuter start, de kleuter voor te stellen aan de oudere kinderen en te vragen wie de buddy wil zijn van deze kleuter. Wat kunnen voor- en nadelen van beide systemen zijn? Wat doe je wanneer je merkt dat het niet klikt tussen twee buddy's?
- Welke kwaliteiten heeft een kind volgens jou nodig om een goede buddy te zijn? Hoe kan je kinderen daarin coachen?

Tip

Je kan een buddysysteem ook inzetten om de participatie van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften te verhogen. Een buddy kan er bijvoorbeeld mee voor zorgen dat zijn/haar maatje kan meespelen. Of de buddy kan bijvoorbeeld een handje toesteken tijdens het eten. Het is heel belangrijk dat de buddy de autonomie van het kind met een specifieke ondersteuningsbehoefte respecteert. Een valkuil is dat de buddy te weinig aandacht heeft voor wat het kind in kwestie nodig heeft of zelf wil. De buddy gaat bijvoorbeeld ongevraagd van alles overnemen van het andere kind of dwingt het kind om mee te spelen. Hoe kan je een buddy coachen in het leren rekening houden met de noden of wensen van het andere kind?

2. ZORGZAME INTERACTIES TUSSEN OUDERE EN JONGERE KINDEREN ONDER DE LOEP

Werkvorm: groepsgesprek met medewerkers of leerlingen die reeds stage-ervaringen hebben

Lees en bespreek het artikel *Buddy's verlagen drempels* met de leerlingen/medewerkers.
Stel de leerlingen/medewerkers volgende vraag: wie kan een voorbeeld geven van een zorgzame interactie tussen een ouder en een jonger kind die hij/zij heeft geobserveerd in de buitenschoolse opvang? Inventariseer de geobserveerde voorbeelden. Kies er vervolgens een voorbeeld uit en bespreek het meer diepgaand met behulp van de vragen in het onderstaande schema.

Observatievragen *Vragen om de observatie zo concreet en objectief mogelijk te beschrijven.*	
Locatie/plaats?	
Tijdstip?	
Wie was er aanwezig?	
Wat gebeurde er? Wie deed/zei wat en wat was het effect daarvan? In het bijzonder: wat deed/zei het oudere kind en het jongere kind? Indien je als begeleider actief betrokken was in de situatie: wat deed/zei jij?	
Reflectievragen *Vragen om de observatie te interpreteren en te analyseren.*	
Een gesprekje met het **oudere kind** aanknopen over de zorgzame interactie, is interessant om de 'buddykwaliteiten' bij dit kind te ondersteunen. - Welke 'buddykwaliteiten' zag je op dat moment bij het oudere kind? - Hoe kan je aan het oudere kind verwoorden wat je zag gebeuren?	

• Welke vragen kan je stellen om het oudere kind te laten vertellen over hoe hij/zij dit ervaarde? • Kan je nog andere dingen doen om de 'buddykwaliteiten' bij dit kind te ondersteunen? Welke rol speelde **jij als begeleider** eventueel in deze situatie? Wat zegt dat over jouw kwaliteiten om zorgzame interacties tussen kinderen te ondersteunen? Wat in de **context** maakte deze zorgzame interactie mogelijk? Denk bijvoorbeeld aan de groepsindeling, de inrichting van de ruimte, de activiteit en hoe de activiteit werd georganiseerd …	

Tip

Je kan de leerlingen/medewerkers ter voorbereiding van deze oefening een observatieopdracht geven: focus in de komende periode (bijvoorbeeld twee weken) op zorgzame interacties tussen oudere en jongere kinderen.
Geef hun het bovenstaande schema mee. De observatievragen kunnen ze gebruiken om een observatie te beschrijven. Je kan hun ook vragen om vooraf al even na te denken over de reflectievragen.

Lees- en kijktips

Video *Over de streep* – Wennen, eten en slapen

Over de streep is een film over de overgang naar de kleuterschool. In het filmfragment *Wennen, eten en slapen* komt onder meer het werken met een buddysysteem, in de context van school en buitenschoolse opvang, aan bod.

Link met het kwaliteitslabel kleuteropvang

Het kwaliteitslabel kleuteropvang formuleert drie **doelstellingen voor het pedagogische beleid** van buitenschoolse opvanginitiatieven. Een van deze doelstellingen is:
begeleiders gaan kwaliteitsvolle interacties aan met de kinderen om het welbevinden, de betrokkenheid en verbondenheid tussen de kinderen te bevorderen.

- Welbevinden: kinderen voelen zich goed.
- Betrokkenheid: kinderen zijn geboeid bezig en spreken al hun mogelijkheden aan.
- Verbondenheid: je hebt aandacht voor vriendschappen, groepsprocessen en ondersteuning van interacties tussen kinderen.

Downloadbaar via:
Kwaliteitslabel kleuteropvang | Opgroeien

Link met de basiscompetenties van een kinderbegeleider

- Geeft kansen aan kinderen om hun sociale vaardigheden te oefenen, stimuleert positieve contacten tussen kinderen onderling en stelt grenzen:
    - Toont interesse en is alert voor wat er zich in de groep afspeelt.
    - Zorgt voor een positieve sfeer in de groep.
    - Stimuleert positieve en respectvolle contacten tussen kinderen onderling.
    - Geeft kinderen ruimte om verdraagzaam te leren samenspelen.
    - Stelt grenzen en leert kinderen omgaan met grenzen en het nemen van verantwoordelijkheden.
    - Geeft kinderen inspraak in wat ze tijdens hun vrije tijd doen (of niet doen).

Voor een overzicht van alle competenties:
zie de brochure *Begeleiders in de kleuteropvang met kwaliteitslabel*.